

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Okuyigiriza kw'Okulusozi: Ebirimu

Eby'okuwandiika —

EKIBIINA #1:

I. Enyanyula.

EKIBIINA #2:

II. Eneeyisa z'obwakabaka (Mat 5:3-12).

EKIBIINA #3:

II. Empisa z'obwakabaka (okwongerako).

III. Obuvunanyizibwa bw'obwakabaka (Mat 5:13-19).

EKIBIINA #4:

IV. Emitendera gy'obwakabaka (Mat 5:20-48).

V. Okulabula kw'obwakabaka (Mat 6:1-24).

EKIBIINA #5:

VI. Ebigendere rwa by'obwakabaka (Mat 6:23-34).

VII. Endowooza z'obwakabaka (Mat 7:1-12).

VIII. Amazima g'obwakabaka (Mat 7:13-29).

EKIGEZO.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

Okuyigiriza kw'Okulusozi: Ekigezo

Obubonero 20 Bw'oyinz'okufuna Mu Bibuuzo Bino

- 1) Nyonyola engeri ebigambo bya Yesu kulusozi gye biyimirira nga enyanyula ey'enjawulo era n'okufunza okuyigiriza kw'okulusozi (olup. 69)?
- 2) Londayo ekimu ku bigamba bya Yesu kulusozi era onyonyole amakulu gaakyo nga ojuliza ku kusomozebwa, obugabirizi, n'okufa eri obulamu bwaffe okulimu. Teekamu olunyiriri olumaliriza lumu oba ebiva mubigambo bya Yesu eby'okulusozi (Emp. 70-80).
- 3) Nyonyola engeri Mat 5:16 ne Mat 6:1 gyebitakontana (Emp. 87-88).

Obubonero 10 Bwoyinz'okufuna Mu Bibuuzo Bino

- 1) Mu nsonga biri oba satu nyonyola ekirowoozo nti obubaka bw'okuyigiriza ku lusozi bwe bubaka bwe obukwata ku "mpisa ezisinga ezo zeyasangawo"(empap. 66-67).
- 2) Lunyiriri ki olusinga obukulu mu kuyigiriza era lutegeeza ki (olup. 67)?
- 3) Nyonyola engeri y'okuyigiriza kw'okulusozi gyelowoozebwa okubeera ebyayogerwa ebinyonyola Mat 16:24, 25 (olup. 69).
- 4) Wa olunyiriri lumu nga lukomekkereza ebigambo bya Yesu eby'okulusozi ebiri mu Mat 5:5 (empap. 74, 75).
- 5) Nyonyola "sooka onoonye obwakabaka bwe" Mat 6:33 (olup. 90).
- 6) Kozesa ekigambo "Nolwekyo" mu Mat 7:12 okuwa endowooza y'okumaliriza obwakabaka (olup. 93).

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Okuyiga Matayo 5-7

Eby'okuwandiika —

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Omuwandiisi Agamba: "Okuyigiriza kw'okulusozi" gwe mutwe gw'ebyafaayo by'ebyo ebyasooka okuwandiikibwa mu Matayo Yesu byeyayigiriza. Mu mpisa zamawanga agamu omutwe guno guyinza obutakozesebwa. Era genderera bwebifananamu "n'okuyigiriza kw'awatatereevu" (Luk 6:17-49). Mu ssomo lino kujja kuyitibwa "Okuyigiriza."

I. Enyanjula.

A. Omugaso gw'okuyigiriza kw'okulusozi.

1. Mungeri ezimu, omugaso gwa buli ssomo guyinza okugerageranyizibwa okusinzira ku muwendo gw'ebitabo ebiba biriwandikiddwako.
  - a. Waliwo ebitabo bingi nyo ebiwandiikidwa ku kuyigiriza kwa Yesu ku lusozi okusinga ekitundu ekirala kyonna ku njigiriza za Yesu.
  - b. Kwe kuyigiriza kwa Yesu okwasooka okuwandiikibwa mu Matayo. Era kwa mugaso munene nyo mu suula satu nga zifunziddwa, okuyigiriza kwogera ebigambo amagezi g'omuntu bye gatayinza kwogera mu bitabo 3000. Omugaso gwabyo eri Omukristaayo gulabika.
2. Mu kitabo kye, A few buttons missing (Obuntu butono nyo obubulamu): Ekitabo ky'omusawo akola ku birowoozo, James Fisher anyonyola omugaso oguli mu kuyigiriza mungeri eno:

“Singa ogatta wamu obuyinza bwonna obwali buwadiikiddwa abo abasooma ku kumanya embeera z'omuntu by'alowooza n'abasooma ku by'eddagala ly'ebirowooze ku ssomo ly'okugunjula omutwe-singa wali wakubigatta obiyise mu muliro ogyemu ebisinze okwogerwa-singa ofuna obumu kumagezi ga sayansi omukka ayogerwa abogez abasinga okwogera mu nnaku zino, walifunye ekintuntu ekitawedde eky'okuyigiriza kw'okulusozi.”¹

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

B. Ekigendererwa ky'okuyigiriza kw'okulusozi.

1. Ekinyusi kyo bubaka bwakwo.

a. Mungeri nyingi okuyigiriza ku lusozi kwogerwako mu Yok 18:36. Kwekuyigiriza okwebikolwa okulaga engeri obwakabaka bwa Katonda gyebutali bwa munsu eno.

1) John Stott, omungereza amanyibbwa mu bya Katonda, ajuliza ekikulu ky'obubaka bw'okuyigiriza nga "empisa ezisinga ezo zeyasangawo."²

2) Ddala buli ekikwata ku kuyigiriza okwo ky'olekanye nengeri z'omu nsi. Era kyolekanye n'obulombolombo bwe diini obw'ekiseera ekyo.

3) Emitendera gy'obwakabaka bwa Katonda gyagala obulamu nga bw'anjawulo ddala okwawukana n'obulamu bwensi.

a) N'olwekyo, okuyigiriza tekuyimusa bujeemu na bikolwa nga "eby'obuwangwa ebikontana. Naye kuyimusa ekirowoozo ky'okumanya enjawulo.

b) Okubeera mu bwakabaka bwa Katonda kwekwolekana n'ensi. Tekitegeeza kuberera dala wanjawulo. Naye kwolekana kubanga obwakabaka bwa Katonda kwekwolekana n'ensi.

b. Mu bubaka bwe ku "mpisa ezisinga zeyasangawo" okuyigiriza kutusomooza okulowooleza ddala amazima g'obulamu bw'Omukristaayo. Kutusomooza okubalirira omuwendo gw'okubeera Abakristaayo eranga kujjawo omukisa gw'Omukristaayo obutewaayo, kuba bwalinnya kyokka.

1) Okusinziira ku ndowooza y'ensi, Obukristaayo si kyekintu ekirina obubeezi erinnya. Kino kirabikira ddala nga waliwo enjawulo. Kiringa enjawulo eriwo wakati w'ekiro n'emisana.

2) Bwekityo, Katonda ayogera okukoowa kw'akooye "obutewaayo" mu Kub. 3:15,16. Okubeera Omukristaayo "abuguma ate nga tobuguma" tekisobokera ddala.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

3) Katonda naye ayogera ku kukoowa kwakooye amadiini (ebikolwa bye diini, nga munda temuli kumalirira na kwewaayo) mu Mal 1:10 and era anyonyola nti butaliimu.

a) Nga okuyigiriza bwe kulaga, okubeera mu bwakabaka bwa Katonda si diini. Tekikiriziganya na mpisa za kinadiini.

b) Ziba mpisa za njawulo, naye nga si bwe bulamu obuli awo obw'enjawulo. Naye bulabika nga obulamu bw'omunagwanga (Baf 3:17, 20; Yok. 17:14-16).

Eby'okuwandiika —

Sa Muno Ekyokulabirako Kyo:

2. Olunyiriri olukulu mu kuyigiriza luli Mat 6:8.

a. Ebigambo “**bolwekyo temuba nga bo**” kisobola okukolera ddala obulungi nga omutwe gwokuyigiriza. Ebigambo bino bifunza obubaka bw'okuyigiriza era nekigendererwa kyakwo.

b. Mazima, kino kibaddenga kigendererwa kya Katonda mu byafaayo byonna. Anonyezza okwekunganyiza (okweyawulira) abantu okubediiza. Abantu ba Katonda bulijjo bayitidwa okubeera abatukuvu (Abawulibwa), Bayitibwa okubererera ddala ab'enjuwulo (Laba Leev 18:1-4).

3. Okuyigiriza kwaffe leero.

a. Bangi bagezako okuwakana nti okuyigiriza kuno bye bimu kubigambo ebinyonyola engeri obulamu gye buliberamu mu ggulu.

b. Bagambye nti tekisoboka kutambulira mu kuyigiriza kuno kati nti era kuliwo olw'obwakabaka bwa Katonda obujja.

1) Ekitundu kino kiraga obutatega nkula ya bwakabaka bwa Katonda. Okuyigiriza kw'Endagaano Empya kuli nti obwakabaka weebuli naye tebubo. Ekyo kitegeeza nti tubulina naye tebunalabisibwa mu bujuvu bwabwo.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

- 2) Nga bwekiri nti obwakabaka weebuli naye tebungaba, nokuyigiriza weekuli kati era ne mumaso.

Sa Muno Ekyokulabirako Kyo:

C. Ebirimu mu Somo Lino

1. Tetuyinza kuyiga buziba bwonna obw'okuyigiriza kw'okulusozi mu ssomo limu erimpi. Naye era, ekiruubirirwa kyaffe kwe kufuna okutegeera kw'omwoyo kwonna okwobwakabaka bwe nokuyigi egimu ku milamwa gy'ebitundu by'obubaka bwe emikulu.
2. Okusobola okukola kino, twandemu okuyigiriza mu tukugabanyizamu bitundu musanvu:
  - a. Empiisa z'obwakabaka (Mat 5:3-12).
  - b. Obuvunanyizibwa bw'obwakabaka (Mat 5:13-19).
  - c. Emitendera gy'obwakabaka (Mat 5:20-48).
  - d. Okulabula kw'obwakabaka (Mat 6:1-24).
  - e. Ebigendererwa by'obwakabaka (Mat 6:25-34).
  - f. Endowooza z'obwakabaka (Mat 7:1-12).
  - g. Amazima g'obwakabaka (Mat 7:13-29).
  - 1) Mu buli kitundu, tujja kukyetegerereza wamu. Ekitundu ekisooka kirimu okugenda ewala mukuyiga kwe mpiisa n'endowooza z'obwakabaka bwezifanana.
  - 2) Omutwe gwa buli kitundu mulimu ekigambo "Obwakabaka" kubanga okuyigiriza kugamba abo abaagala okubeera mu Bwakabaka. Bwekityo bugamba abayigirizwa oba abagoberezi ba Yesu (laba 5:1, 2).

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

II. Empisa Z'obwakabaka (Ekyokuyiga kya Mat 5:3-12).

Eby'okuwandiika —

A. Okuyigiriza kutandiika n'olukalala lw'empisa Z'obwakabaka bwezifanana n'endowooza.

1. Ekigambo "ebigambo by'okulusozi" kitegeeza "mukisa oba kusanyuka" mu luzungu, eby'obwakabaka bino ze nkalala ze ndowooza yabafuna omukisa, era ebyafaayo bibiyita "emikisa" mazima emikisa gino y'endowooza y'okufuna. Biwereza byombi nga enyanjula no'okumaliriza kw'okuyigiriza kwonna. Nolwekyo, essomo lino lisookera ku kitundu kino.
2. Omukisa ogusooka gulaga enyanjula nemaliriza yokuyigiriza..
  - a. Okuyigiriza kukwata ku bulamu mu Bwakabaka bwa Katonda.
  - b. Abo bokka abaavu mu mwoyo (ekitegeeza abataliimu kintu mubo) be basobola okubeera mu bwakabaka, kubanga abantu abatalina kantu konna mu bo be bayinza okukkiriza kabaka okuyingira.
  - c. Mungeri ezimu, abo abagamba nti tekisoboka kubeera nga okuyigiriza bwekulagira batuufu. Eyo y'ensonga yo mukisa ogusooka. Tutusobola, kulwaffe, akutandiika kubeera mumitindo egyo. Yesu ye yekka ayinza okubeera bwatyo.
    - 1) Nolwekyo, engeri yokka gyetuyinza okubeera mu bulamu obwo, kwekuleka Yesu abeere mu ffe. Ekyo okusoboka kyetagisa kubeera mwavu mu mwoyo.
    - 2) Tuyinza okugamba era nti, ffe abatatuukiriranga tusobola okutuukirira (5:48), kwe kuleka eyatukirira okubeera mu ffe.
3. Emikisa (nokuyigiriza kwonna) kuyinza okutegerwa nga emilamwa egyogedwako emikulu mu Mat 16:24, 25.
  - a. Buli mukisa gutusoomooza okubeera nga tweffiisa mu mungeri eno.
  - b. Essira litekeddwa ku kugaba. kukikolwa kyabuli mukisa kubako ne kyaffe kyetugaba.

Ekyo'kubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ebigambo ebiwedde okubaganye ebirowoozo

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

Kozesa ekifananyi ekiddako okuyamba okusomesa eky'okuyiga ku mikisa. Wetegereze engeri nendabika "yokwefaako wekka" gyeyinza okuteekebwa ku musalaba.

	Yok 3:16	
	OKWAGALA	
	OKUWAAYO	
OBULAMU OBUTAGWAAWO/ BWABUWA/OKUBUFUNA	BIK 20:35	KWENENYA NOKUKKIRIZA/ KWEWAAYO/OKUGABA
Obwakabaka bwa Katonda	NZE Okwesaamu obwesige	Omwaavu mu mwoyo
Okusanyusibwa	NZE Okwesanyusa	Okulaba ennaku
Okusikira ensi	NZE Okuba omuteefu	Obuteefu
Okukkusibwa	NZE Okwekusa	Enjala n'enyonta
Okukwatirwa ekisa	NZE Okubeera nobutukirivu	Ab'ekisa
Okulaba Katonda	NZE Byange	Abalongofu mu mutima
Baana baKatonda	NZE Buyinza bwange	Abatabaganya
Obwakabaka obw'omuggulu	NZE Neyogerako	Ababonyabonyezebwa/
Empeera		Abawayirizibwa

B. Eby'okuyiga bya Mat 5:3-12.

1. Enyanjula: okugaba n'okuweebwa.

- Tekikaluba nyo nga ofuna okusinga okugaba. Abantu bonna baagala obulamu obutagwaawo, naye si bonna nti baagala okwenenya no kukiriza. Obulokozi (obulamu mu bwakabaka) bwa buwa, naye bwa muwendo.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

- b. Si kyamuwendo mungeri nti tuteekwa kumala kugaba okusobola okufuna obulokozi. Kyamuwendo mungeri nti tutekwa okuwaayo okusobola okwewaayo eri Katonda ku kiki ekituufu era n'ekyo ekikye.
- c. Okugaba kye kikulwa ky'okwagala (Yok 3:16).
- d. Tutunulire ekigambo ky'okugaba (Bik 20:35). Wetegereze engeri Bik 20:35 n'emikisa gyebikwatagana
  - 1) Balina omukisa abagaba. Kwe kugamba, balina omukisa nga beefiriza bokka na bokka.
  - 2) Eneyisa y'abo ababeera mu Bwakabaka bwa Katonda enyonyolwa mu kigambo "kugaba".

Eby'okuwandiika —

EKy'okulabirako Ky'omuhandiisi:

Enyanja enfu ye nyanja ejudde omunyo mu Palestaini. Mbinyo okutuuka kussa nti tewali kiyinza kubeera kiramumu mugyo. Naye ate, enyanja eyo enfu si nfu kubanga tefuna mazzi gona. Eriko mailo 48 obuwanvu ne mailo 10 obugazi. Buli lunaku, tani za mazzi obukadde 6,500,000 ze zikulukutira mu nyanja eyo enfu. Efuna amazzi (agagimalira dala) naye tewali kiyinza kugibeeramu.

Enyanja enfu, nfu kubanga tegaba. Tewali mazzi gakulukuta kuva mu nyanja nfu. Telina kyegaba.

Okugaba kikulwa kya kwagala. Kyekireeta era nobulamu. Buno bwebubaka bwemikisa. Okwewaayo gwe (okweffiisa) kwekufuna obulamu (okubeera mubwakabaka bwa Katonda. Kati damu oyite mu Mt 16:24, 25.

Sa Munu Ekyokulabirako Kyo:

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

2. Eby'okuyiga mu Mat 5:3.

a. Okusoomooza, oba okusalawo (omuwendo) kw'olunyiriri.

- 1) Okubeera omwaavu mu mwoyo, kwe kubeera nga tolina kantu kewesigaliza muggwe. Kwe kwatula obwaavu bw'omwoyo gwo. Kyekyolekanye nokwemalirira. Obwavu obw'omwoyo bwatula obwetaavu ddala obwomwoyo.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa Yok 15:5 okusitula ebirowoozo ku ky'okubeera omwaavu mu mwoyo.

- 2) Yesu addamu okusoomooza okwo.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa Yok 5:19 Okulaba engeri Yesu gya ddamu okusoomooza okw'okuleka okwefaako yekka.

b. Tulina okufa eri okwefaako tuleka okwefaako feka.

- 1) Ababeera mu bwakabaka balina okufiisa okuyayana.
- 2) Balina kwesigama ku Katonda (Nge 3:5).

c. Obugabirizi, oba omukisa (ekirabo kyobuwa) mu lunyiriri kwe kuba nti okubeera mu bwakabaka bwa Katonda kwe kubeera omulamu okusenziira ku maanyi n'obufuzi bwa Yesu.

d. Okumaliriza, oba ebiva mu lunyiriri kwe kuba nti tulina okwatula nti tetuliiko kyetuyinza kukola awatali Yesu, olwo tujja kusobola ate okukola ebintu byonna okuyita mu Yesu.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Sa Muno Ekyo'okulabirako Kyo:

Eby'okuwandiika —

3. Eby'okuyiga mu Mat 5:4.

a. Okusoomooza, oba okusalawo (omuwendo) kw'olunyiriri.

1) Okunakuwala kwekumenyekera ekibi kyo n'ekibi ky'ensi okwo kwe kuddamu okw'amazima okwekiragiyo kya Yesu eky'okwenenya

a) Okunakuwala bwe bubalagaze bwa Katonda, si bubalagaze bwansi (Yiga enjawulo nga bwebunyonyoddwa mu 2 Kol 7:10). Si kwekwenakuwalira gwe naye kunakuwala eri Katonda.

b) Okunakuwala kuno kulimu endabika y'okukolera awamu. Okunakuwala kukolebwa olw'ebibi by'ensi (Laba Zab 119:136).

2) Yesu adamu okusoomooza kuno.

Eky'okubaganyako Ebirowooza

Kozesa eby'awandiikibwa okusitula okukubaganya ebirowoozo ku ngeri Yesu gyeyanakuwalira ekibi era n'okuddamu eri ekibi kyaffe.

Isa 53:3, 4, 7, 11, 12; ne Mat 23:37.

b. Tulina okweffisa nga tuwaayo era nga tuleka okuwesanyusa (okwekusa gwe wekka)

1) Ekibi oteekwa kukikyawa okutuuka kussa lwokuwulira nga tosanyukira kibi kyo na kibi ky'ansi..

2) Ababeera mu Bwakabaka balina okufa ku kwesaasira okw'obutafa ku kibi.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

- c. Obugabirizi, oba omukisa (ekirabo ky'obuwa) eky'olunyiriri kiri nti okusanyuka kwe kuba n'emirembe mu Katonda era ne mu gwe kenyini (Lowooza Yok 14:1, 27).
- d. Okumaliriza, oba ebiva mu lunyiri olwo kiri nti tetulina kwesanyusa fekka: olwo tunasanyusibwa Yesu.

Sa Muno Ekyokulabirako Kyo:

4. Eby'okuyiga mu Mat 5:5.

- a. Okusoomooza, oba okusalawo (omuwendo) kw'olunyiriri.
  - 1) Okubeera omuteefu kwe kubeera omuwombefu okuyita mu kukola eby'okwegendereza. Kitegeeza nti osobola okuwandirwa amalusu gwe n'otawandira nate. Gemaanyi agaddala agalabisibwa olw'eddembe ly'okusumululwa okuva mu butawoolera gwanga. Obusobozi buno buva mu mazima g'ebirowooza byo gwe. kwe kugamba nti tolina buyinza kuwamba oba kukinywererako.
  - 2) Yesu addamu okusoomooza kuno.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa Baf 2:6 okusitula okukubaganya ebirowoozo kungeri Yesu gyeyaddamu okusoomooza okw'okusa wansi obuyinza bwo.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

b. Tuteekwa okwefiisa nga tuleka okwesaanyiza oba okwegulumiza nga twelowooza okuba waggulu okusinga bwe tugwanira (Bar 12:3; Bag 6:3).

1) Emikisa oba obuyinza tebabyekwata bwekwasi naye bugabibwa bugabibwa.

2) Abo ababeera mu Bwakabaka bwa Katonda balina okufa eri okwemanya.

c. Obugabirizi, oba omukisa (ekirabo ky'obuwa) byo lunyiriri biri nti okusikira ensi kwe kukulakulana mu Bwakabaka bwa Katonda. Kwe kusikira eggulu epya n'ensi empya (Kub 21:1).

d. Okumaliriza, oba ebiva mu lunyiriri biri nti tetulina kwewulira nti tusande, olwo okuyiita mu Yesu tujja kuba abasanide

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

5. Eky'okuyiga kya Mat 5:6.

a. Okusoomooza, oba okusalawo (omuwendo) kw'olunyiriri.

1) Okulumwa enjala n'enyonta olw'obutuukirivu kwe kugaana eby'obuntu n'olwegomba kwomubiri okusobola okuba n'obuwulize era nobwenkanya muni.

2) Yesu addamu okusoomooza

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa Yok 6:38 okusitula okukubaganya ebirowoozo ku ngeri Yesu gyeyawaayo eby'obuntu.

Eby'okuwandiika —

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

- b. Tutekwa okwefiisa nga tuvaayo oba nga tuleka okwekkusa fekka n'okwegomba.
  - 1) Okwegomba kwomubiri n'engeri y'okwekkusa birina okulekebwa.
  - 2) Abo ababeera muBwakabaka bwa Katonda balina okufa eri okwegomba kw'omubiri era balumwe enyala olw'okwagala Katonda.
- c. Obugabirizi, oba omukisa (ekirabo kyobuwa) eby'o lunyiriri biri nti okukusibwa kwe kutuukirizibwa (Yok 15:11).
- d. Okumaliriza, oba ebiva mu lunyiriri kiri nti tulina okutunda okwegomba kw'omubiri n'okutuukiriza okwagala Katonda olwo nno tugenda kutuukirizabwa.

Sa Muno Ekyokulabirako Kyo:

6. Eby'okuyiga mu Mat 5:7.

- a. Okusoomooza, oba okusalawo (omuwendo) kw'olunyiriri
  - 1) Okuba n'ekisa kwe kusobola okusonyiwa abalala n'okusasira ababonyabonyezebwa n'abetaaga. Kiraga obutaba na butuukirivu bwo nti ojja kubufuna nga okwatirwa abalala ekisa.
  - 2) Yesu addamu okusoomooza.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa Beb 4:15 Okukubaganya Ebirowoozo ku Ekisa Yesu kyeyalaga kulwaffe.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

- b. Tuteekwa okwefiisa nga tuwaayo oba nga tuleka obutuukirivu bwaffe ffe bwetwekoledde.
- 1) Okusala omusango n'okumalamu abalala amaanyi ebiretebwa obutuukirivu bwaffe ffe tulina okubireka.
  - 2) Abo ababeera mu Bwakabaka balina okufa eri okwewulira nti batuukirivu bo benyiri.
- c. Obugabirizi, oba omukisa (ekirabo ky'obuwa) eky'olunyiriri kiri nti okufuna ekisa kwe kuweebwa omukisa omulala.
- d. Okumaliriza, oba ebiva mu lunyiriri biri nti tulina okuwa abalala omukisa ne Katonda atuwe omukisa omulala (Laba Luk 6:36 and Mat 6:14, 15). Bwe tuleka obutuukirivu bwaffe ffe, olwo tujja kufuna obutuukirivu bwenyini olw'okusaasira kwa Katonda.

Sa Muno Ekyokulabirako kyo:

7. Eby'okuyiga mu Mat 5:8.

- a. Okusoomooza, oba okusalawo (omuwendo) kw'olunyiriri.
- 1) Okuba omulongofu mu mutima kulimu empisa ez'obulongoofu bw'omunda nobwesimbu (laba 1 Kor 6:18-20). Kigatamu nobulongofu bw'o kungulu oba okwewaayo (obutukuvu, okweyawula, emeeme emu, (laba 1 Sam 1:28). K i l e e t a okukirizibwa kwonna nti omubiri gwo n'obulamu si bibyo.
  - 2) Yesu addamu okusoomooza.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa Yok 10:11 okusitula okubaganya ebirowoozo ku ngeri Yesu gyeyalagamu obulongoofu bw'o mutima.

Eby'okuwandiika —

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

- b. Tuteekwa okwefiisa nga tuwaayo oba nga tuleka ebyaffe ffe.
  - 1) Eddembe ery'okukola gwe byoyagala lilina okulekwa.
  - 2) Abo ababeera mu Bwakabaka balina okugaana okwefaako bo bokka.
- c. Obugabirizi, oba omukisa (ekirabo kyobuwa) ky'olunyiriri kiri nti okulaba Katonda kwe kulaba, omutonziwo, era omufuziwo. Kwe kulaba obulungi osobole "obutawotoka" (ekigambo okuzikirira kisangibwa mu King James Version mu Nge 29:18 kiyinza okuvuunulwa nga "okuwotoka")
- d. Okumaliriza, oba ebiva mu lunyiriri kiri nti tulina okugaana eky'okwefako ffe fekka, tusobole okulaba nanyini owadaala.

Sa Muno Ekyokulabirako kyo:

8. Eby'okuyiga mu Mat 5:9.

- a. Okusoomooza, oba okusalawo (omuwendo) kw'o lunyiriri.
  - 1) Okubeera abatabaganya kwe kwewala enkayana nga ojiramu ddala obuyinza bwo gwe. Lowooza lbulaamu engeri gyeyakola kino mu Lub 13:7-9 (Laba 1 Kor 6:7). Kwe kusitulawo obumu wakati wabantu ne wakati w'omuntu ne Katonda.
  - 2) Yesu addamu okusoomooza kuno.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa Baf 2:7okusitula ebirowoozo ku ngeri Yesu gyeyegyako obuyinza bwe ku lwaffe.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

b. Tulina okweffisa nga tuwaayo oba nga tuleka obuyinza bwaffe ffe.

1) Newankubadde ng'olina obuyinza, nga oli mwetegefu okubueteka wansi olw'okusitulawo emirembe.

2) Abo ababeera mu Bwakabaka balina okuteeka wansi obuyinza bwabwe ku lw'enjiri eyemirembe (laba 1 Kol 9:4-6,18, 19).

c. Obugabirizi, oba omukisa (ekirabo ky'obuwa) eky'olunyiriri kiri nti okubeera omwana kwe kufanana nga kitaawo. Okubeera omwana wa Katonda kwe kufanana kitaffe Katonda. Kwe kufuna obuyinza bw'omwana.

d. Okumaliriza, oba ebiva mu lunyiriri kiri nti tulina okuteeka wansi obuyinza bwaffe, olwo lwetunaweebwa obuyinza obw'omwana.

Sa Muno Ekyokulabirako kyo:

9. Eby'okuyiga mu Mat 5:10-12.

a. Okusomooza, oba okusalawo (omuwendo) kw'o lunyiriri.

1) Okubonyabonyezebwa olwobutuukirivu kwe kuwayirizibwa era n'okuvunaanibwa obubi. Kilimu okusosolwa kw'omubiri n'okusibwako ebitali bifuufu. Kilimu okugabana ebibonyobonyo bya Kristo (Laba Baf 3:10; Yok 15:19-21). Kwe kwefiriza ebikuwaana oba ekitibwa kyo ku lwa Kristo.

2) Yesu addamu okusoomooza kuno.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ebyawandikibwa ebiddako okusitula okubaganye ebirowoozo ku ngeri Yesu gye yasa wansi ekitibwa kye Baf 2:7; Yok 17:5; and Mat 27:12.

Eby'okuwandiika —

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

- b. Tuteekwa okweffi'sa nga tuwaayo oba nga tuleka okwemanya.
    - 1) Olina okubeera omwetegefu okuswazibwa mu maaso g'ensi ku lw'e njiri.
    - 2) Abo Ababeera mu Bwakabaka balina okufa eri okwemanya..
  - c. Obugabirizi, oba omukisa (ekirabo ky'obuwa) kyo lunyiriri kiri nti okubeera mu bwakabaka bwa Katonda kwe kufuna empeera ey'Obwakabaka. Kwe kufuna ekitibwa oba okumanyibwa Yesu (Laba 2 Bas 2:14).
  - d. Enkomerero yabyonna, oba ebiva mu lunyiriri kwekuba nti ekitiibwa kyaffe tukyejako, olwo tujja kufuna ekitiibwa n'okumanyika eri Katonda.
10. Ebisembayo ebikwata ku neeyisa y'obwakabaka.
- a. Enyanja enfu nfu kubanga tegaba oba tefulumya. N'amawanga agamu gafa kubanga tegagaba. Gafa kubanga tegakola mateeka gabwa Katonda getulaba mu byayogerwa ku lusozi.
    - 1) Ek'okulabirako kimaze okugambibwa nti U.S.A. ng'ensi ewa sente emirundi munaana eri amakolero g'ebyomumaaso (ebizigo) okusinga bwewa eri omulimu gw'enjiri.
    - 2) Ng'oguyanja ogufu, U.S y'ensi erina obusobozi obungi. Song'ate, eyingiza enjiri nyingi, naye egaba kitono nyo (laba Luk 12:48).
      - a) Tewali bulamu watali kufa (Mat 16:24, 25; Yok 12:24, 25).
      - b) Tewali mikisa nga tomaze kusooka kuba mukisa.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika —

- b. Tujjukizibwa ku nnono z'omu lub 12:1-3.
  - 1) Katonda yagamba Ibulayimu nti ajja kuweebwa omukisa.
  - 2) Katonda yagamba Ibulayimu era nti anabanga mukisa.
  - 3) Tuyinza okulaba mu byafaayo bya Isreali bwe tulekera awo okubeera omukisa. eri abalala, olwo ne Katonda alekera awo okutuwa omukisa. Eyo ye nkola (endagaano).
- c. Yesu ye yekka eyabuulira okuyigiriza okwo mu bwesimbu. Ye yekka asobola okubeera mu mazima g'okuyigiriza okwo. Ye mugabi asinga obukulu eyali abaddewo. Yefiisiza ddala era nawaayo obulamu bwonna. Yatambulanga ayolesa eby'emikisa.

III. Obuvunanyizibwa bw'O bwakabaka (Eky'okuyiga mu Mat 5:13-19).

A. Endabika y'obuvunanyizibwa bw'obwakabaka.

- 1. Okutuukirira - Obuvunanyizibwa bwabo ababeera mu Bwakabaka bukooya.
  - a. Babeera munyo gwa nsi (olunyiriri. 13).
  - b. Babeera musana gwa **nsi** (olunyiriri. 14).
  - c. Ekitangala kiba kya bonna abali mu nyumba (Olunyiriri. 15).
  - d. Wadde **enukuta entono enyo** (Oluyiriri. 18) oba **akatonyeze ako mu mateeka** tebirigwaawo.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ebyogeddwa ebyo okusitula okukubaganya ebirowoozo ku buvunanyizibwa bw'Obwakabaka.

- 2. Okweyawula - Abalina obuvunanyizibwa era n'abo abafuna okuweereza okwo ebyo bibiina bibiri eby'abantu ebyetongode.
  - a. Waliwo abo abali ku nsi n'abali muni.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

- b. Waliwo abo (“baggwe”) nga gwe munnyo era omusana gw'ensi.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ebyogedwa okusitula okukubaganya ebirowoozo ku kweyawula.

3. Ekikolwa n'okuzibwamu amaanyi okukola.

- a. Omunnyo gulina okukola. Gulina okukuuma enyama. Mukiseera kye kimu, gulina okusitula era n'okuzamu abalala amaanyi okulya enyama nga gugifuula enyama ewooma.
- 1) Nga Abakristaayo tulina okukola. Tulina okugezaako okubeera ekikuuma ebivunda, ensi eyonoona.
  - 2) Mukiseera kyekimu, tulina okuzaamu abalala amaanyi okukola nga tufuula obulamu buno obuwooma okusingako.
- b. Omusana gulina okukola. Gulina okwaaka n'okugobera ddala ekizikiza. Mukiseera kyekimu gulina okuwa abalala ekitangaala okukitambuliramu.
- 1) Nga Abakristaayo, tulina okukola. Tulina okulumba ekizikiza kyensi n'ebikolwa bwaffe.
  - 2) Mu kiseera kyekimu, tulina okutangaaza ebintu era n'o-kubilongooseza abalala n'o kubazaamu amaanyi okukola.
- c. Tulina okukola. Tulina okukuuma ebiragiyo byonna mukiseera kyekimu tulina okuzaamu abalala amaanyi okukola. Kale no, tulina okuyigiriza ebiragiyo.
- 1) Tulina okukola n'okubaganyamu ebikolwa byaffe. Talanta zaffe zilina okukozesebwa n'o kubaganyizibwamu. Bino bwe bubaka bw'olugero lwa talanta (Mat 25:14-30).
  - 2) Ebitundu byobuvunanyizibwa bino ebibiri era neby'o bubaka mu Bef 4:11,12. Ababuulizi balina okubuulira. Balina okutegeka n'abalala okubuulira. Abasomesa balina okuyigiriza. Nabo balina okutegeka abalala okuyigiriza.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Sa Muno Ekyokulabirako kyo:

Eby'okuwandiika —

B. Olunyiriri Olukulu olw'Obuvunanyizibwa Bw'obwakabaka - Mat 5:17.

1. Abakristaayo babeera balamu lwa kisa. Naye nno, kino tekibagisaako buvunanyizibwa bwa teeka (nga bwegaragirwa mu biragiro 10 ebiri mu Kuva 20)
2. Yesu teyagibwako buvunanyizibwa bwa teeka. Teyazikiriza oba okunyooma eteeka. Yakola eteeka. Yatuukiriza eteeka mu bulamu bwe.
  - a. Yatukiriza ebyetaago by'eteeka era kati tusobola okukola obuvunanyizibwa bwaffe ng'abeera mu ffe (laba Bag 2:20 ne Bar 8:4).
  - b. Ekituufu nti kati tuli waggulu wa teeka tekitegeeza nti tusumuluddwa okuleka obuvunanyizibwa bwaffe obuli mu teeka. Kitegeeza nti tufunye obusobozi okukola eteeka, n'olwekyo kinywezebwe mu bulamu bwaffe era n'okutuukiriza obuvunanyizibwa bwaffe nga abantu ab'O bwakabaka (Yiga Bar 3:31).

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ebyogeddwa okusitula okubaganya ebirowoozo ku kutuukiriza eteeka

IV. Emitindo gy'obwakabaka (Ekyokuyiga mu Mat 5:20-48).

A. Emitindo egyesigamye ku Mazima, so si Ndabika.

1. Okuyigiriza kati kuywezeza empisa n'obuvunanyizibwa bw'abo ababeera mu Bwakabaka bwo Katonda. Kati tutuuse ku mutima gwo kuyigiriza. Yesu atekawo emitindo eri abo ababeera mu Bwakabaka.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

2. Emitindo egyalabisibwa mu byediini (endabika y'ediini kungulu, laba olunyiriri. Mat. 20) tegyamala (mazima gyali mitindo mikyamu). Eteeka si lya nukuta wadde endabika, naye lya mazima na Mwoyo. Bwekityo, emitindo gyesigamye ku teeka (laba Bar 2:29; 7:6).

B. Entegeka y'E mitindo Emipya.

1. Aluvanyuma lwe nyanjula mu lunyiriri . Mat. 20, ekitundu kino kigabanyiziddwamu ebitundu mukaaga:
  - a. Omutindo ogw'obukyayi (olunyiriri. Mat. 21-26).
  - b. Omutindo ogw'obwenzi (olunyiriri. Mat. 27-30).
  - c. Omutindo ogw'abafumbo okwawukana (olunyiriri. Mat. 31-32).
  - d. Omutindo ogwebirayiro oba obwesimbu (olunyiriri. Mat. 33-37).
  - e. Omutendera ogw'obutawoolera gwanga (olunyiriri. Mat. 38-42).
  - f. Omutendera ogw'okwagala (olunyiriri. Mat. 43-48).
2. Buli kitundu kyanjudwa n'ebigambo “**mwawulira bwe bagambibwa/ naye mbagamba nze.**”
  - a. Yesu yali takyusa oba okuzikiriza amateka (Mat. 5:17). Yali asukawo bususi ku ngeri yabulijjo, entegeera y'ediini eri amateeka okusobola okuwamba omutima gw'o mateeka.
  - b. Ediini ey'ebweru egezaako okulaga okukola kwa mateeka ekirabika kungulu, Yesu yali alaga nti okukola amateeka sindabika naye mazima agomunda. Kati waliwo okubikulirwa okunene ku mateeka, kale mu kumanya kuno waliwo omutindo ogwa waggulu.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa Yer 31:31-33 okusitula ebirowoozo ku mateeka n'Omukristaayo.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

C. Endabika y'Emitendera "Emipya."

Eby'okuwandiika —

1. Yesu yamanya obunanfuusi n'obulimba bwemitima gy'abantu. N'olwekyo, yeewala okukkiriza okutabulwa kwonna ku bubaka bwe. Ensonga yagikwatira ddala kukikolo. (Yateeka mu musana obulimba bwona).
2. Mukifo ky'okuteekawo emitindo okusinziira ku nkola y'okungulu, Yateekawo emitendera okusinziira ku mazima ag'omunda.
  - a. Kintu kirala okukola ekikolwa ekyobwenzi. Ekyo kikolwa kya kungulu. Kintu kirala okwegomba omukazi. Ago mazima ag'omunda. Ekikolwa ne bwekiba nga tekikolebwa, omutima gwo nga mubi, olwo omutindo nga guba gumenyedwa.
  - b. Yesu yateeka buli mutindo munda mu meeme y'omuntu kale n'olwekyo takiriza bunanfusi kulabika ng'obutukirivu.
3. Ekikolwa ky'enjiri kiteekawo emitindo emipya.
  - a. Akaseera Katonda weyasiza wansi obuyinza bwe okutuuka ku mutindo gw'omuntu (Baf 2:7), emitindo gy'obulamu ne gikyusibwa. Abaana tebasobola kugamba nti balina omukisa gwa waggulu okusinga abazadde. Kwe kugamba, abaana ba Katonda tebasobola kwesiba ku buyinza bwabwe nga ne Katonda bwatesiba ku bubwe.
  - b. Naddala nga tuze ku mutindo gw'okuwoleera, tulina okukitegeera nti Yesu yali ayogera ku kusa wansi obuyinza bwaffe. Yali ayogera ku kuffiisa bulamu bwaffe.
    - 1) Naye no yali tayogera ku kukkiriza balala, eky'okulabirako, okukola obubi amaka gaffe nga tutunula butunuzi.
    - 2) Naye, yali ayogera ku kussa wansi obuyinza bwaffe olw'abalala. Yatusoomooza okwewaayo tusobole okulaga okwagala, ekisa okugumikiriza era nokusasira.
      - a) Olunyiriri. 38, 39: Waayo obuyinza bwo eri ebikwogerwako (okkukuba oluyi mu maaso kiraga obujoozi).
      - b) Olunyiriri. 40: Waayo obuyinza bwonna bwewesigamyeko (laba Kuv 22:26, okubeera "n'ekyambalo" obuyinza naye nga olina okubwejjako.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

- c) Olunyiriri. 41: Waayo obuyinza bwo eri (laba 1 Kor 6:1-8).
- d) Olunyiriri. 42: Waayo obuyinza bwo ogambe nti "nedda" eri abo abali mu kwetaaga nokubafunamu amagoba (laba Ngero 11:15; 17:8; 22:26).

Sa muno ebyokulabirako byo:

D. Eby'ongerwako Okulaba.

1. Lowooza engeri olunyiriri. 29, 30 gyebiyinza okuteekebwa mu kuyigiriza kw'Eendagaano Empya ku mpiisa z'ekkanisa. Jukira nti ekkanisa bulijjo eyogerwako ng'omubiri n'e bitundu byayo binyonyolwa ng'ebitundu eby'omubiriogwo).
  - a. Ensonga eri nti ekimu ku bigendererwa eby'e mpisa mu kkanisa kwe kukuuma ebyogerwa n'obutukuvu bw'omubiri gwonna.
  - b. N'olwekyo, okusalako (okugyawo) eriiso (ekitundu ky'ekkanisa) kiyinza okwetaagisa olw'okukakasa obutukuvu bw'omubiri gwonna (ekkanisa).
2. Ogumu ku mitwe gy'olukalala lw'emitindo gino, kwe kukkiriza ekisa, okusaasira, n'okwagala okubeera omujulirwa eri abalala. Wetegereze engeri Katonda gyakozesaamu emitindo gino (olunyiriri. 45). (laba Bik 17:27; Luk 6:35; ne Bar 2:4).
3. Empeera esiuziira ku sadaaka. Esiuziira ku kuffiisa bulamu bwo oba okukola ekintu kyonna ku lulwo. Awataba sadaaka, era tewabaawo mpeera (olunyiriri. 46).

Eky'okubaganyako Ebirowooza

Lowooza ku byogeddwa bino okusiuziira ku Luk 21:1-4.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

4. Okumaliriza ekitundu kino ku mitinda gy'Obwakabaka kusangibwa mu lunyiriri 48. Okumaliriza kuli nti tulina okugoberera okutukirira (okubeera nga Yesu).
  - a. Mu kutwalira awamu era, tuyinza okujuliza ku nsonga gyetwakoze mukusooka ku mukisa ogusooka. Nga tukiriza Yesu (oyo eyatuukirira) mu bulamu bwaffe, olwo tusobola okubeera mu bulamu obutuukiride.
  - b. Mukyokuyiga ekirala ekyangu (olunyiriri. 43-47), tulina okutegeera olunyiriri luno okulaga nti tutekedwa okwagala abantu bonna (wetegereze okudingana kw'ekirowoozo kya Kitaffe ali muggulu. olunyiriri 45, 48)

Eby'okuwandiika —

V. Okulabula kw'Obwakabaka (Ekyo'okuyiga ku Mat 6:1-24).

A. Akabi Akasingira Ddala eri abo abali mu Bwakabaka kwe Kug gwa mu Mutego gw'Okulabika nga Bali mu Bwakabaka bwokka.

1. Omulabe asingira ddala obukulu ow'Obukristaayo y'ediini ey'ebweru oba ey'okuagulu. Omulabe asingira ddala obukulu ow'ekyo eky'amazima ky'ekyo ekikyaamu.
2. Omulabe asinga obukulu ow'obutagwaawo abeera kigwaawo. Omulabe asinga obukulu ow'ekyo eky'ebuziba kyekyo ekyefananyiriza kungulu.
3. Okukiwumba, tuyinza okugamba nti abo abali mu Bwakabaka bateekwa okubeera nga buli kaseera bewala dala obunanfuusi.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ebyogedwa okusitula okubaganya ebirowoozo ku byefananyiriza era n'o bunanfuusi.

B. Enkola y'enjawulo eriwo wakati w'o obujulizi/ Obuweereza (Mat 5:16) n'E nkolagana/Obutuukirivu (Mat 6:1).

1. Mu Mat 5:16, tulagibwa okuleka omusana gwaffe okwaaka mu maaso g'abantu basobole okulaba ebikolwa byaffe ebirungi..
2. Mu Mat 6:1, tulaburwa obutakolera bya butukirivu bwaffe mu lwaatu abantu batulabe.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

3. Kino kikontana? Nedda! Tulina okutegeera ebintu bibiri:
  - a. Bwe tuleka omusana gwaffe okwaaka, tuba tetwesaako maaso. Tuba tujulira Yesu eri ensi nga tumuleka okwaaka. Jukira Yesu gwemusana (Yok 1:7; 8:12).
  - b. Waliwo enjawulo wakati w'obuwereza n'enkolagana yaffe ne Katonda. Obuweereza bwaffe bulina okulabibwa abantu nga obujulizi. Enkolagana yaffe ne Katonda, newankubadde erinanayo okulabika mu bantu, naye terina kutimbibwa. Terina kukozezebwa kumanyisa butuukirivu bwaffe, kubanga olwo kijja kuba kimala bumazi...obutuukirivu bwaffe (omusana gwaffe bwegwaaka buba butuukirivu bwa Katonda obuba bulabisibwa).

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ebyogedwa okusitula okubaganya ebirowoozo.

C. Enkula y'Okulabula.

1. Oluvanyuma lw'anyanjula mu Mat 6:1, ekitundu kino kigabanyizibwamu ebitundu bina:
  - a. Okulabula ku kugaba (olunyiriri. Mat 6:2-4).
  - b. Okulabula ku kusaba (olunyiriri. Mat 6:5-15).
  - c. Okulabula ku kusiiba (olunyiriri. Mat 6:16-18).
  - d. Okulabula ku sente n'ebintu (olunyiriri. Mt 6:19-24).
2. Ebintu ebisooka ebisatu (okugaba, okusaba, okusiiba) bifanagana.
  - a. **Bwokola ekintu kyona, tokikolanga mu bunanfusi.**
  - b. **Naye bwokikolanga, Okikolanga mu mazima.**

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika —

- 1) Ekirowoozo ky'ekyama, kidibwamu mu buli kiragiro.
  - a) Ekyama kikolagana n'enkolagana enywevu. Kiraga ebigendererwa ebirongofu.
  - b) Okwelanga kukolagana bunanfusi. Kubikula ebigendererwa ebyeyongerayo.
- 2) Ekirowoozo ky'e mpeera nakyo kidibwamu mu buli kiragiro. Wabaawo empeera ebintu bwe bikolebwa mu mazima.
3. Ekitundu eky'enkomerero(sente ne'bintu) bifanana mu nkula.
  - a. Kitulagira engeri y'obutakola kintu (olunyiriri. 19).
  - b. Ate ne kyanjula obusobozi n'ekigambo ekiraga enjawulo -'Naye' (olunyiriri. 20).
    - 1) Mu kutegeera okumu, olunyiriri. 19-24 lukikirira ekitundu ekyawudwa oba okulabula ku bugagga
    - 2) Mu kutegeera okulala, kikikirira emaliriza oba okuwumbawumbako eri ebitundu ebiddirira.
      - a) Bwetukolera abantu, n'empeera yaffe ejja kuva mu bantu. (Empeera ey'amazima ng'olwo eba ebbiddwa). Bwetukolera Katonda n'empeera yaffe ejja kuva wa Katonda (eteyinza kubbibwa)
      - b) Tetuyinza kuweereza baami babiri (olunyiriri. 24). Tetuyinza kukolera Katonda (Bya mazima, okusinza, okutuufu, okwamazima Okusinza) ate eri omuntu (obunanfuusi, okusinza okutali kwa mazima).
      - c) Eky'obugagga kyo y'engeri gyotukirizidwamu oba okumatizibwa. Otuukirizibwa empeera y'abantu? Oba, eky'obugagga kyo ye mpeera Katonda gyagaba? Ebintu obikolera ani?
      - d) Obugagga bwo gyebubeera, n'omutima gwo gyegubeera (olunyiriri. 21). Katonda alabula obutawaayo omutima gwo eri abantu ng'ofula empeera yabwe eky'obugagga.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

Sa Muno Ekyokulabirako kyo:

VI. Endowooza z'Obwakabaka. (Ekyokuyiga ku Mat 6:25-34).

A. Obulamu bw'Obwakabaka bulamu bwa bujjuvu. Si bwa "kwefananyiriza" (obutewaddeyo). Tebuba bwakwewaayo bmutundu. Toyinza kuweereza Katonda n'ebirala byowereza. Kuba kwewaayo 100 ku 100 eri Katonda oba tewaberawo kwewaayo eri Katonda (tewali)

1. **Olw'ensonga eno** (olunyiriri. 25), endowooza y'abo abali mu Bwakabaka erina okubeera ejjude obwesigwa mu Katonda.
2. Obwesigwa buno obujjude buva mu kweweerayo ddala eri Katonda. Tewali kirala kyetuyinza kwesiga. Tewali kirala kyetuyinza kwewaayo gyekiri.
3. Mu lunyiriri. 33, tuzuula okuvvunulwa kw'ekigambo **"Sooka onoonye Obwakabaka Bwe."** Okuvvunula okusingawo okuva mu luyonaani kwandibadde nti **bulijjo noonya Obwakabaka bwe bwokka.**
  - a. "Okusooka" kiraga nti waliwo nebirala. Naye nno, ekigambo kyoluyonaani ky'ekigambo ekitegeeza "okusooka" amakulu nti "kyokka". Okutegeeza kwa ndivunudwa nti **fula obwakabaka bwa Katonda nga ky'oyagala kyoka**
  - b. Kino tekitegeeza nti omuntu ali mu Bwakabaka ebirala alina kubivumirira. Mu mazima ebirala byoona byakumwongerwako. Ekirowoozo kyebigenderwa byoyoatuula mu bwakabaka kwekujjula obwesigwa n'o kwewaayo eri Katonda.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

B. Ebiva mu ndowooza y'owakabaka bwebutaba na kweraliikirira.

Eby'okuwandiika —

1. Lowooza emirundi emeka ensonga eno eyobuteraliikirira gyediddwamu (laba olunyiriri . 25, 27, 28, 31, 37).
2. Eno y'endowooza y'omuntu ali mu Bwakabaka. Y'endowooza yo bwesigwa ereeta emirembe. Abantu b'O bwakabaka si bantu aberaliikirira, kubanga amaaso gaabwe bagasimbye Kabaka.

Sa Muno Ekyokulabirako Kyo:

VII. Endowooza y'Obwakabaka (Ekyokuyiga mu Mat 7:1-12).

A. Amaaso go gakuumire ku Katonda, so si ku Muntu.

1. Bino bwebubadde obubaka mu bitunda bi ebisembyeyo. Wetutuuse, okuyigiriza kuzimbye enyinyonyola y'endowooza y'O bwakabaka. Tulaba nti obubaka webwetololera we wamu. Kuumira amaaso go ku Katonda, so si ku bantu.
2. Okubeera n'endowooza y'obwakabaka kitegeeza nti abantu abali mu Bwakabaka balina okubeera n'endowooza y'o kusaba, mukifo ky'endowooza esalira abalala emisango.
  - a. Bwetuba n'endowooza esala emisango, endowooza zaffe ziba ziri ku bantu nebizibu byabwe.
  - b. Bwetuba n'endowooza y'okusaba, endowooza zaffe zibeera ku Katonda ne byasazeewo okukola.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ebyogedwa okusitula okubaganya ebirowoozo ku kubeera n'e ndowooza y'obwakabaka

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

B. Endowooza y'o kusala emisango.

1. Ekirala ekiddibwamu kirabika wano. Endowooza ey'okusala emisango era eba ndowooza yabunanfuusi. Tulaba engeri endala okuyigiriza kuno gyekugerageranyamu obunanfuusi nga bwolekanye n'ekyo eky'amazima. Egerageranya ekikyamu nga kyolekana uekituufu, era kigerageranya ekyo eky'ensi eky'olekanye neky'eggulu.
2. Tulina okijjukira nti kino kye kinyusi kyokuyigiriza Kyekinyonyolera ddala ku "bulimba bweby'obuwangwa" oba obulamu obusoboka nga bwe bwa nyonyodwa edda. Bwe bulamu obugerageranyizibwa nobw'abo abali muni.
3. Endowooza y'Obwakabaka ekontanira ddala n'eyensi. Ereeta endowooza erina okukolebwa. Mukifo ky'okubeera n'endowooza esala emisango, tulina kubeera nandowooza yakusaba.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ebyogedwa okusitula okubaganya ebirowoozo ku kyokubeera asala emisango.

C. Endowooza y'Okusaba.

1. Kigambibwa nti, **“Singa abamu kuffe tumala ekitundu ku biseera byetu mala nga twogera ku bantu abalala, nga twegayiriria Katonda kulw'abantu abo, olwo twandibadde miinsi esinga w'eri kati.”**
2. Kino kye kirowoozo ku lunyiriri . 7-11. Mukifo ky'okumala ebiseera ebingi nga twogera n'abantu abalala, tubeere nga twogera ne Katonda ku lwabwe.
3. Esonga eri nti Katonda aja kuddamu singa onasaba. Nga kyanjawulo nu ukola n'obwangu! Kino tekikwewunyisa kubanga okukontana kunene wakati w'endowooza yensi ne ndowooza y'Obwakabaka bwa Katonda.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Sa Muno Ekyokulabirako Kyo:

Eby'okuwandiika —

D. Okumaliriza endowooza z'O bwakabaka (Mat 7:12).

1. “Nolwekyo” eyanjula okumaliriza okugatta endowooza zombi.
2. Mukifo ky'okusalira abantu omusango, basabire. Lwaki? Kubanga kino naawe kyewandyagadde bakukole. Enoy'e ndowooza y'obwakabaka.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ebyogedwa okusitula okubaganya ebirowoozo ku kusala omusango n'okusaba.

VIII. Amazima g'Obwakabaka (Ekyokuyiga Mat 7:13-29).

A. Katonda ye Katonda owamazima, so si ow'Obulimba.

1. Ekitundu ekisembayo ku kuyigiriza kikola nga okuwumbawumbako kwa byonna ebyogedwa. Essira litekedwa ku kukontana wakati w'ekyo eky'amazima, ekituufu, n'amazima (okuva mu mutima), n'ekyo ekikyamu, eky'obunanfuusi n'ekyefananyiriza (ekiragibwa obulagibwa).

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

2. Okuyigiriza kukomekereza n'ekitundu ky'okwewaayo eri okukontana kuno.
  - a. Mu lunyiriri. 13, 14, tulina okukontana wakati w'emirango ebiri.
  - b. Mu lunyiriri. 15-23, tulaba okukontana eri abo aba Katonda n'abatali babe.
    - 1) Banabbi ab'obulimba n'ebanabbi ab'amazima (mwebali).
    - 2) Ebibala ebirungi ne bibala ebibi.
    - 3) Abo abatamanyanga Katonda (newankubadde **balabika** nga abamumanyi) nabo abamanyidde ddala Katonda (mwebali)
  - c. Mu lunyiriri. 24-27, tulaba okukontana wakati w'ebika by'enyumba ebbiiri.
    - 1) Emu ezimbidwa ku bintu ebitagwaawo.
    - 2) Emu ezimbiddwa ku bintu ebigwaawo.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ebyogedwa okusitula okubaganya ebirowoozo ku Bukristaayo obw'amazima n'O bukristaayo obw'Obulimba.

B. Katonda tasekererwa era talimbibwa.

1. Obubaka butangaavu era bulambikiddwa bulungi okuyita mu kitundu kyonna. Katonda tasekererwa era talimbibwa newankubadde nga amazima gayinza okukwekebwa akaseera era gajja kubikula ekyo ekikyamu.
2. Katonda mazima; Obwakabaka mazima. Tewali'wo kikyamu kubbwo era tewanyinza kubaawo kikyamu ku babubeeramu.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ebyogedwa okusitula okubaganya ebirowoozo ku bantu abagenda mu kkanisa naye nga bayinza obutafuna bulamu butagwaawo.

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

C. Okumaliriza Okuyigiriza.

Eby'okuwandiika —

1. Mu lunyiiri. 28, 29, tukisanga nga okumaliriza okuyigiriza kuli mungeri abantu gyebayanukula.
2. Beewuunya kubanga Yesu teyayogera nga bawandiisi (era tulaba okunywezebwa okwe nsonga biri ez'enjawulo oba engeri z'obulamu), naye Yayogera nga nanyini buyinza..
  - a. Obunanfuusi bw'abawandiisi tebwabaganya kwogera na buyinza. Obuyinza buva mu kutambulira mu, bulamu obw'amazima g'ekyo kyoyogera ko. Yesu yayogera n'obuyinza kubanga obwakabaka bwe bwali bwa mazima. Yayogera n'obuyinza kubanga obulamu bwe bwali bwa mazima. Yayogera nga Katonda kubanga yali Katonda ddala
  - b. Okusoomooza kw'okuyigiriza kuli nti bwetuba twagala okwogera n'obuyinza bw'abo abali mu bwakabaka bwa Katonda, olwo no tulina okubera mu bwakabaka obwo. Tewali iwo kkubo ddala.

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

OKUYIGIRIZA KW'OKULUSOZI

Eby'okuwandiika

Okuyigiriza kw'Okulusozi: Aw'okujuliza

¹James T. Fisher, A Few Buttons Missing (Obuntu butono obubulako) o kyo (N.Y.: Lippincott, 1951).

²John R.W. Stott, The Message of the Sermon on the Mount (Obubaka bwokuyigiriza ku lusozi) (Downers Grove, Ill: Inter-Varsity Press, 1978), p. 15.